

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 1

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Є24 **Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень** : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редакцією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. – Т. 1. – 790 с.

ISBN 978-617-8263-39-3

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У першому томі збірника містяться наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їхньому конституційному вимірі, у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-39-3 (т. 1)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

4. Павлович-Сенета Я. П., Лепіш Н. Я. Територіальні громади в умовах воєнного стану в Україні: адміністративно-правове забезпечення та особливості функціонування. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 4. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/267567>
5. Про затвердження Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією : Наказ, Перелік від 22.12.2022 року № 309 (зі змінами станом на 09.03.2023). *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1668-22#Text>
6. Про правовий режим воєнного стану [Електронний ресурс] : Закон України № 2259-IX від 12.05.2022. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

Ключові слова: децентралізація, територіальна громада, воєнний стан, військова адміністрація, об'єднані територіальні громади.

Key words: decentralization, territorial community, martial law, military administration, united territorial communities.

КРАСНОПОЛЬСЬКА ТЕТЯНА МИКОЛАЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри політичних теорій, кандидат політичних наук, доцент*

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ІКТ У СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

На сучасному етапі суспільно-політичного розвитку ключовим трендом для країн світу є впровадження цифрових технологій в публічне управління. Системне використання інноваційних інформаційних технологій в процесах прийняття рішень стає важливою умовою підвищення добробуту суспільства. Цифровізація політичних процесів вимагає цифрової трансформації, яка полягає в реструктуризації та трансформації каналів зв'язку – цифрової взаємодії.

На думку експертів ОЕСР цифрова трансформація включає три етапи: цифровізація процесів, електронне урядування та цифровий уряд.

Таким чином, електронне урядування розуміють у вузькому (як засіб комунікації в діяльності органів державної влади) та широкому сенсі (процес, спрямований на зміну взаємодій в системі публічного управління та формування нової системи взаємодії суспільства і держави) [4].

Науковці виділяють чотири стадії розвитку електронного урядування: 1) поява або присутність в Інтернеті; 2) комунікація, що відбувається в основному через звичайні електронні листи та включає надання контактних форм e-mail для збору запитів та надання інформації у відповідь; 3) трансакційний етап (уряд впроваджує інструменти – в т. ч. спеціальні додатки, – які допомагають громадянськості

отримати доступ до державних послуг; 4) уряд використовує Інтернет як інструмент системної трансформації (поєва інтегрованих електронних сервісів, що охоплюють всі електронні транзакції, включаючи електронні платежі, розвинені портали, що забезпечують різні електронні сервіси з підвищеною підзвітністю та елементами прямої демократії, уряд забезпечує ефективну двосторонню взаємодію) [5].

Сучасні дослідження показують, що більшість урядів країн світу ще не перейшли до останніх двох стадій [3], а отже потребують реорганізації та подальшого впровадження цифрової трансформації.

Цифровізація публічного управління з часом перетворюється з інструменту модернізації уряду на стратегічний підхід до трансформації уряду з точки зору громадянина.

Інформаційно-комунікаційні технології значно підвищують прозорість, ефективність і підзвітність влади, надають громадянам можливість брати участь у політичних процесах [6]. За кількістю електронних засобів і методів, запроваджених державою та ступенем участі суб'єктів в публічному управлінні визначається рівень цифрової демократії суспільства [4].

ООН використовує ряд показників для оцінки здатності органів державної влади використовувати інформаційно-комунікаційні технології. До них належать: індекс розвитку електронного урядування (E-Government Development Index, EGDI), індекс цифровізації та інтенсивності використання цифрових технологій в органах державної влади та місцевого самоврядування, а також інші показники регулярної оцінки.

Індекс розвитку електронного урядування визначається раз на два роки та являє собою комплексний показник, який характеризує ступінь готовності та спроможності національних державних органів використовувати ІКТ для забезпечення населення країни послугами. Ранжування країн в рейтингу відбувається на основі зваженого індексу оцінок трьох основних компонентів: індексу онлайн-послуг (визначається на основі аналізу результатів дослідження державних національних веб-сайтів з використанням експертного опитувальника), індексу телекомунікаційної інфраструктури (враховує кількість користувачів інтернету, в т. ч. кількість абонентів мобільних, стандартних ширококутових і телефонних мереж) та індексу людського капіталу (розраховується шляхом аналізу показників співвідношення дорослого населення, валової частки учнів, очікуваної та середньої тривалості навчання в навчальних закладах країни) [2].

Станом на 2022 рік Україна вперше перейшла до групи країн з дуже високим EGDI (з індексом 0,8029) та посідає 46 місце в світі за даними дослідження ООН «United Nations E-Government Survey 2022» [3].

Алгоритм аналізу рівня розвитку інформаційних технологій в публічному управлінні включає наступні етапи: 1) аналіз інформаційних потоків у рамках управлінського процесу (усних, письмових, графічних і т. д.), що виникають між управлінськими підрозділами при здійсненні ними функцій управління; 2) аналіз інформаційних систем і технологій, що використовуються в публічному управлінні; 3) виявлення управлінських впливів, щодо яких можлива автоматизація або

оптимізація за допомогою ІКТ; 4) пропозиція інформаційних систем та інформаційних технологій, що дозволяють оптимізувати управлінські впливи в публічному управлінні різних рівнів.

Своєчасний та якісний процес оптимізації управлінських впливів за допомогою використання ІКТ вирішує такі завдання: узагальнення інформації; отримання обґрунтованих висновків на підставі отриманої інформації; підвищення швидкості і точності реагування органів влади на суспільні вимоги; зниження тимчасових витрат і підвищення якості прийнятих рішень.

Система показників ефективності використання ІКТ у системі публічного управління включає показники, що демонструють позитивний ефект від використання ІКТ у системі такого управління: економія матеріальних і трудових ресурсів, зростання ефективності публічного управління, зростання та інтелектуальності праці, збільшення кількості послуг, що надаються населенню в електронному вигляді, збільшення взаємодії населення з органами державної влади та інші показники.

При оптимізації управлінських впливів на державному і муніципальному рівні за рахунок використання ІКТ виникають такі проблеми: відсутність цілісної інформаційної інфраструктури та інформаційного забезпечення на рівні окремих організацій і суспільства; недостатній розвиток технологій інформаційного забезпечення; роль інформаційних служб обмежується інформаційною роботою; слабкі прогностично-діагностичні, аналітичні та комунікаційні складові в діяльності цих служб; відсутня система навчання і підвищення кваліфікації співробітників в області аналізу інформації [1].

Отже, до основних шляхів вирішення проблем в інформаційно-аналітичній діяльності органів влади слід віднести: чітку організацію процесу збору та аналізу інформації; впровадження сучасних інформаційно-аналітичних технологій та програм у послуги публічного управління; підвищення кваліфікації персоналу в даній сфері; перегляд, доопрацювання створення нормативно-правової бази у сфері інформаційного забезпечення публічного управління; підвищена увага до соціологічної інформації при розробці нормативних документів та проведенні різних заходів з боку органів публічної влади та управління тощо.

Список використаних джерел:

1. Голобородько Т. В., Дубіна О. Д. Використання інформаційних технологій в публічному адмініструванні: досвід України та європейські орієнтири. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2018. № 6. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1260>
2. Електронне врядування для підзвітності влади та участі громади. (EGAP). URL: <http://eef.org.ua/programi/efektivne-upravlinnya-ta-gromadyansk/elektronnevryaduvannya-egap/>
3. E-Government survey 2022. The Future of Digital Government. Department of Economic and Social Affairs United Nations. New York, 2022. URL: <https://desapublications.un.org/sites/default/files/publications/2022-09/Web%20version%20E-Government%202022.pdf>
4. Heeks R. Understanding e-government for development, I-government working paper series. *Institute for Development Policy and Management, University of*

- Manchester. 2001. № 11. P. 34–37. URL: https://hummedia.manchester.ac.uk/institutes/gdi/publications/workingpapers/igov/igov_wp11.pdf
5. Mates P., Lechner T., Rieger P., Pekna J. Towards e-Government project assessment: European approach, Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Rijeci, casopis za ekonomsku teoriju i praksu. *Proceedings of Rijeka Faculty of Economics, Journal of Economics and Business*. 2013. № 31(1). P. 103–125.
 6. Norris D. F., Moon M. C. Advancing e-government at the grassroots: Tortoise or hare. *Public Administration Review*. 2005. № 65 (1). P. 64–75.

Ключові слова: цифрова трансформація, публічне управління, електронне врядування, індекс розвитку електронного урядування.

Key words: digital transformation, public administration, e-governance, e-governance development index.

МИЛОСЕРДНА ПРИНА МИХАЙЛІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри політичних теорій, кандидат політичних наук, доцент*

РЕГІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ ВИМІР ДОСЛІДЖЕННЯ

Дотримання балансу сил на міжнародній арені в умовах динамічних геополітичних змін та забезпечення ефективної системи міжнародної безпеки завжди виступають як основні проблеми забезпечення миру та стабільності у світі. В останні десятиліття спостерігається посилення інтересу до ролі регіонів у міжнародному середовищі та у забезпеченні міжнародної безпеки зокрема.

В цілому науковий інтерес до вивчення регіонів починає з'являтися у 60-ті рр. ХХ століття із процесами деколонізації та в умовах регіональної інтеграції в Європі (як основа формування сучасного ЄС), Організації американських держав, Ліги арабських держав, Асоціація держав Південно-Східної Азії та ін. Можна погодитися із У. Томпсоном, що регіони починають розглядатися як підсистеми міжнародної системи, тобто як проміжний рівень між нею та окремими державами.

Регіональна підсистема характеризується певною своєрідністю не тільки у географічному сенсі, але й поєднанням регіональної економічної інтеграції, територіальної засади політичної ідеології та регіональних механізмів безпеки. Із урахуванням такого аналізу регіонів, їх можна розглядати як проекти забезпечення порядку, безпеки та миру. Так Й. Галтунг розуміє регіон як засіб умиротворення миру. Отже, спочатку термін «регіон» зводився до ідеї про те, що баланси сил є переважно організуючою силою певного об'єднання. Однак «через свою сприйнятливість до зовнішніх впливів, баланси сил є набагато менш надійним орієнтиром для відносин безпеки на регіональному рівні, ніж на системному рівні» [4, р. 210].

Ужитчак Анастасія Юрїївна Причини та умови виникнення злочинності серед неповнолітніх у післявоєнній Україні (40–60 рр. ХХ ст.)	140
Саранчук Олександра Валерїївна Правове регулювання участі населення півдня України у волосному судочинстві (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.)	143
Войцехівська Дарина Юрїївна Адміністративно-правові умови розвитку конфесійної освіти кримськотатарського та караїмського населення півдня України у ХVІІІ – початку ХІХ ст.	146

СЕКЦІЯ 4 АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СВІТОВИХ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ

Кормич Людмила Іванівна Безпечковий аспект державної інформаційної політики: виклики і загрози для України	151
Вітман Костянтин Миколайович Законодавство України щодо реалізації Європейської хартії регіональних або міноритарних мов	154
Мамонтова Елла Вікторівна, Пелевін Євген Юрїйович	157
Фази реалізації політичного процесу: від теорії до практики	157
Каракуркчі Ганна Володимирівна, Козинець Іван Павлович Перспективні напрями розвитку сучасних українсько-польських відносин	161
Яковлев Денис Вікторович Європейський вибір середнього класу в Україні	163
Завгородня Юлія Володимирівна Кіберагресія в сучасних політичних процесах	166
Козьмініх Альона Віталїївна Особливості та ефективність діяльності органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану	168
Краснопольська Тетяна Миколаївна Ефективність використання ІКТ у системі публічного управління	170
Милосердна Ірина Михайлівна Регіональна безпека в системі міжнародної безпеки: теоретичний вимір дослідження	173
Пехник Алевтіна Валентинівна Допомога Україні від міжнародної спільноти в галузі освіти під час війни: регіональний та глобальний аспекти	175